

شماره داوطلب:		به نام خداوند جان و خرد		
نام درس: علوم و فنون ادبی ۱		اداره آموزش و پرورش استان البرز		
رشته: انسانی		مدیریت آموزش و پرورش ناحیه ۳ کرج		
نام و نام خانوادگی:		سوالات دانش آموزان مدارس دوره دوم متوسطه		
کلاس: دهم		دبیرستان دخترانه اهل بیت		
طراح سوال: رویا حسین آبادی		نوبت دوم (خرداد ماه ۱۴۰۲)		
مدت امتحان: ۸۰ دقیقه		تاریخ امتحان:		
تعداد صفحات: ۴				
ردیف	مبانی تحلیل متن، تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)			نمره
۱	درست یا نادرست بودن عبارت های زیر را مشخص کنید. - زبان ایرانیان پیش از اسلام که ریشهٔ زبان امروز ایران است، پارسی نامیده می شد. ص □ غ □ - کتاب تاریخ بلعمی به دست عدّه ای از دانشوران خراسان نوشته شد. ص □ غ □ - تحوّل روحی و معنوی فردوسی، آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی شد. ص □ غ □ - به سبک خراسانی، سبک سامانی هم می گویند. ص □ غ □			۱
۲	جاهای خالی را با واژهٔ مناسب کامل کنید. - شیوهٔ خاص یک اثر یا آثار ادبی نامیده می شود. - شعر با دو شاعر مشهور، رودکی و شهید بلخی، استحکام یافت. - آثاری که به زبان پهلوی تالیف شده، بیشتر آثار زردشتی است. - سبک شعر در اوایل قرن هفتم متحول و مقدّمه ظهور سبک در شعر فارسی شد.			۱
۳	«کلیه و دمنهٔ نصرالله منشی» نمونه کدام نوع نثر است؟ الف) موزون ب) ساده ج) فنی د) مصنوع			۰/۲۵
۴	ویژگی اصلی نثر موزون، به کارگیری کدام آرایه ادبی است؟ الف) تشبیه ب) جناس ج) مجاز د) سجع			۰/۲۵
۵	دلایل گرایش نویسندگان به فارسی نویسی در قرن های ۵ و ۶ چه بود؟ (دو مورد)			۱
۶	زبان های ایرانی میانه، به چند گروه تقسیم می شوند؟ نام ببرید.			۰/۵
ردیف	موسیقی شعر (۶ نمره)			نمره
۱	واحد وزن در شعر فارسی کدام است؟ الف) بیت ب) مصراع ج) قافیه د) ردیف			۰/۲۵

۲	بیت زیر را از دید حس و حال فضای شعری و عاطفی بررسی کنید. خروشید کای فرخ اسفندیار هماوردت آمد برآرای کار «فردوسی»	۰/۵												
۳	بیت زیر را متناسب با پایه های آوایی تقطیع کنید سپس وزن آن و موارد خواسته شده را بنویسید: «بیا تا قدر یکدیگر بدانیم که تا ناگه ز یکدیگر نمانیم»	۱/۵												
<table><tr><td>پایه های آوایی</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>نشانه های هجایی</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>وزن</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>			پایه های آوایی				نشانه های هجایی				وزن			
پایه های آوایی														
نشانه های هجایی														
وزن														
۴	برای کاربرد گوناگون (صامت) واج «ی» ، نمونه ای بنویسید. صامت « ی » :	۰/۲۵												
۵	در بیت زیر، ذوقافیتین را بیابید. ای از مکارم تو شده در جهان خبر افکنده از سیاست تو، آسمان سپر	۱												
۶	بیت زیر را خوانده و به سوالات آن پاسخ دهید: «بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست بگشای لب که قند فراوانم آرزوست» (الف) ردیف را مشخص کنید. (ب) واژه های قافیه را تعیین کنید. (ج) حرف یا حرف های الحاقی را مشخص کنید. (د) نوع قاعده قافیه را بنویسید.	۱/۲۵												
۷	با توجه به علامت هجاها، کدام واژه ها با حذف همزه تلفظ شده اند؟ (دو مورد) الف) شیر افکن: --- ب) گل اندام: U --- ج) دل انگیز: U -- U د) کار آمد: -- U	۰/۵												
۸	مصرع زیر را تقطیع هجایی کنید؛ سپس وزن آن را بنویسید. «مُرده بُدم زنده شدم، گریه بُدم خنده شدم»	۰/۲۵												

ردیف	زیبایی شناسی (۶ نمره)	نمره
۱	در عبارات زیر، سجع را بیابید و نوع آن را بنویسید. الف) مَنّت خدای را که طاعتش موجب قربت است و به شُکر اندرش مَزید نعمت. ب) الهی به یاد تو شادانیم و به یافت تو ناتوانیم.	۱/۵
۲	در کدام بیت، آرایهٔ <u>ترصیع</u> به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید. الف) هم عقل دویده در رکابت هم شرع خزیده در پناهت ب) ما برون را ننگریم و قال را ما درون را بنگریم و حال را	۰/۵
۳	در ابیات زیر، کدام صامت و مصوّت ها تکرار شده اند؟ (برای هر عبارت، یک صامت و یک مصوت بنویسید) الف) خیزید و خز آرید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است ب) گو بهار دل و جان باش و خزان باش، ار نه ای بسا باغ و بهاران که خزان من و توست	۱
۴	در کدام بیت، آرایهٔ <u>موازنه</u> یافت می شود؟ دلیل خود را بیان کنید. الف) ز گرز تو خورشید گریان شود ز تیغ تو بهرام بریان شود ب) ای ساربان، آهسته ران کارام جانم می رود وان دل که با خود داشتم با دلستانم می رود	۱
۵	در بیت زیر، آرایهٔ <u>واژه آرای</u> را پیدا کنید. در دل، چگونه یاد تو می میرد یاد تو یاد عشق نخستین است	۰/۵
۶	در ابیات زیر، جناس را پیدا کنید و نوع آن را بنویسید. الف) گر تیغ برکشد که محبّان همی زنم اول کسی که لاف محبّت زند منم ب) ای مرغ اگر پری به سر کوی آن صنم پیغام دوستان برسانی بدان پری ج) در دل ندهم ره پس از این مهر بتان را مهر لب او بر در این خانه نهادیم	۱/۵
ردیف	نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)	نمره

۲	۱ غزل زیر از خاقانی شروانی است. با توجه به این شعر، به پرسش ها پاسخ دهید: آمد نفس صبح و سلامت نرسانید یا تو به دم صبح، سلامی نسپردی من نامه نوشتم به کبوتر بسپر دم بر باد سپردم دل و جان، تا به تو آرد عمری است که چون خاک، جگر تشنه عشقم خاقانی، ازین طالع خود کام چه جویی؟ بوی تو نیاورد و پیامت نرسانید یا صبحدم از رشک، سلامت نرسانید چه سود که بختم سوی بامت نرسانید زین هر دو ندانم که کدامت نرسانید و ایام به من، جرعه جامت نرسانید کاو چاشنی کام به کامت نرسانید الف) کدام یک از ویژگی های زبانی در این شعر یافت می شود؟ ۲ مورد ب) دو ویژگی ادبی را بنویسید. ج) قلمرو فکری این شعر را بررسی کنید.	۱
۱	۲ متن زیر از کتاب «سفرنامه ناصر خسرو قبادیانی» شاعر و نویسنده قرن چهارم هجری است. ویژگی های نثر دوره غزنوی و سلجوقی را در آن بیابید (۲مورد). «مردی اهل و ادیب و فاضل و نیکو منظر و متواضع دیدم و متدین و خوش سخن. ما را به نزدیک خویش باز گرفت و از اول شعبان تا نیمه رمضان آنجا بودیم. خدای تبارک و تعالی، همه بندگان خود را از عذاب قرض و دین فرج دهد، به حق الحق و اهله».	۲
۱	۳ حکایت زیر را بخوانید، سپس قلمرو ادبی و فکری آن را بررسی کنید (هر کدام ۲ مورد). پارسا زاده ای را نعمت بیکران به دست افتاد؛ فسق و فجور آغاز کرد. به نصیحتش گفتم: ای فرزند، دخل، آب روان است و عیش، آسیاب گردان؛ یعنی خرج فراوان کردن، مسلم کسی را باشد که دخل معین دارد. عقل و ادب پیش گیر و لهو و لعب بگذار که چون نعمت سپری شود، سختی بری. دیدم که نصیحت نمی پذیرد و دم گرم من در آهن سرد او اثر نمی کند؛ روی از مصاحبت بگردانیدم. «گلستان سعدی» + /ایام به کام، خانه دل سبز...+	۳

پاسخ سوالات

«مبانی تحلیل متن»

- ۱/ صحیح - غلط - غلط - صحیح هر کدام ۰/۲۵
- ۲/ سبک - غنایی - دینی - عراقی هر کدام ۰/۲۵
- ۳/ گزینه ج نثر فنی ۰/۲۵
- ۴/ گزینه د سجع ۰/۲۵
- ۵/ گسترش عرفان و تصوف - شکل گیری دولت سلجوقی و بهره گیری از نویسندگان تربیت یافته در خراسان و عراق ۱ نمره
- ۶/ دو گروه پارسی و پهلوی هر کدام ۰/۲۵

«موسیقی شعر»

- ۱/ گزینه ب مصراع ۰/۲۵
- ۲/ بار عاطفی پهلوانی و دلاوری - حماسی و کوبنده ۰/۵ نمره
- ۳/ ب یا تا قَد رِ یکِ دِ گَر بِ دا نیم ۱/۵ نمره
کِ تا نا گَه زِ یکِ دِ گَر نِ ما نیم
---U ---U ---U
- وزن: مفاعیلن مفاعیلن فعولن
- ۴/ دریا- یار ۰/۲۵
- ۵/ جهان و آسمان - خبر و سپر هر کدام ۰/۲۵
- ۶/ الف) آرزوست ب) گلستانم و فراوانم ج) مَ د) قاعده ۲ هر کدام ۰/۲۵
- ۷/ گزینه الف و ج هر کدام ۰/۲۵
- ۸/ مَر دِ بُ دَم زِن دِ شُ دَم گِرِ یِ بُ دَم خَن دِ شُ دَم
-UU- -UU- -UU- -UU-
- ۴ تا مفتعلن ۰/۷۵ نمره

«زیبایی شناسی»

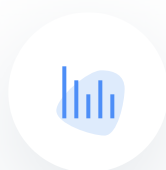
- ۱/ الف) قربت و نعمت متوازی ب) شادانیم و ناتوانیم مطرف هر کدام ۰/۲۵
- ۲/ بیت ب چون کلمات دو مصراع دو به دو با هم سجع متوازی ساختند هر کدام ۰/۲۵
- ۳/ الف) صامت ز و مصوت بلند ا ب) مصوت کوتاه و - صامت ن یا ب هر کدام ۰/۲۵
- ۴/ گزینه الف چون کلمات دو مصراع با هم سجع متوازی یا متوازن دارند ۱ نمره
- ۵/ یاد ۰/۵ نمره
- ۶/ الف) محبان و محبت جناس اشتقاق
ب) پری و پری جناس همسان یا تام
د) مَهر و مَهر جناس ناقص حرکتی هر کدام ۰/۲۵

- ۱/ الف) ساختمان ساده بیشتر کلمات مثل نفس – ساده بودن بیت ها و یا هر ویژگی دیگر هر کدام ۰/۲۵
- ب) تشبیه در بیت ۵ – تخلص در بیت آخر و یا هر آرایه دیگر هر کدام ۰/۲۵
- ج) درون گرایی و توجه به احوال شخصی و مسائل روحی- بیان ناکامی شاعر و یار نبودن بخت با او ۱ نمره
- ۲/ حذف فعل به قرینه در جمله اول (دیدم) و اطناب یا طولانی بودن جملات هر کدام ۰/۵ نمره
- ۳/ ادبی: سجع بین روان-گردان/ آهن سرد استعاره از دل سخت و یا هر آرایه دیگر هر کدام ۰/۲۵
- فکری: متن تعلیمی- توصیه به خردمندی و پرهیز از اسراف هر کدام ۰/۲۵

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد